

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014 - 2020

Proiect

Parteneriat în exploatarea Tehnologiilor Generice Esențiale (TGE), utilizând o
PLATformă de interacțiune cu întreprinderile competitive TGE-PLAT

cod SMIS 2014+ 105623

Cercetarea și Inovarea Responsabilă (Responsible Research and Innovation) *Partea a 7-a*

*Dr. Corneliu Trișcă-Rusu,
IMT București (Membru RRI Hub Bulgaria-România)*

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect

Parteneriat în exploatarea Tehnologiilor Generice Esențiale (TGE), utilizând o
PLATformă de interacțiune cu întreprinderile competitive TGE-PLAT

cod SMIS 2014+ 105623

Punerea guvernării în practică

Cum pot fi încorporate principiile RRI într-un apel de finanțare?

Așa cum am mai arătat anterior, Cercetarea și inovarea responsabilă (RRI) este un concept-umbrelă care include într-un mod holistic diferite agende politice care vizează îmbunătățirea relației dintre știință și societate. Garantarea integrității cercetării, a rezultatelor științifice cu acces deschis și a egalității de gen în componența echipelor de cercetare sunt toate cruciale pentru integrarea corespunzătoare a științei în societate. Într-un context de provocări societale globale, cum ar fi schimbările climatice sau îmbătrânirea societăților noastre, este necesară o implicare mai largă a societății în cercetare și dezvoltare pentru a reflecta în colaborare asupra viitorului la care aspirăm ca societăți.

Integrarea valorilor, principiilor directe și cerințelor RRI într-un apel de finanțare, indiferent dacă există sau este nou, poate contribui la creșterea acceptabilității etice, durabilității și dorinței sociale a proceselor și rezultatelor unui program. Prezentul material prezintă îndrumări pentru dezvoltarea unei politici de finanțare aliniate cu principiile RRI.

Este important ca înainte de proiect să fie clară definirea sferei apelului. Pentru aceasta trebuie urmărite două direcții, și anume: *Stabilirea priorităților cu părțile interesate* și respectiv *Finanțarea R&I care integrează principiile RRI*.

Să vedem în continuare fiecare din aceste două direcții.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect

Parteneriat în exploatarea Tehnologiilor Generice Esențiale (TGE), utilizând o
PLATformă de interacțiune cu întreprinderile competitive TGE-PLAT

cod SMIS 2014+ 105623

Stabilirea priorităților cu părțile interesate

Uneori, consultanții publici și dialogurile cu mai multe părți interesate sunt organizate de finanțatorii R&I înșiși înainte de stabilirea obiectivelor de cercetare în apeluri de finanțare specifice. Un proces participativ și deliberativ cu părțile interesate pot ajuta factorii de decizie politici și cercetătorii în direcționarea eficientă a C&I către nevoile societale (nesatisfăcute), stabilirea priorităților C&I și includerea potențialilor utilizatori ai rezultatelor C&D. Sunt disponibile diferite metode, cum ar fi cele din următoarele exemple:

- Parteneriate de stabilire a priorităților (*Priority Setting Partnerships*) în cercetarea sănătății (model de dialog), James Lind Alliance (Marea Britanie) (<https://www.jla.nihr.ac.uk/priority-setting-partnerships/>)
- Dialog cu mai multe părți interesate pentru stabilirea priorităților în cercetarea în domeniul sănătății (*Mind the Gap!*), Fundația King Baudouin (Belgia) (<https://rri-tools.eu/-/mind-the-gap-multi-stakeholder-dialogue-for-prioritysetting-in-health-research->)
- Angajarea cetățenilor în modelarea politicii de cercetare a UE privind deșeurile urbane, proiectul *Vocile* (https://rri-tools.eu/-/voices_responsible_library_elemt)
- Cum să configurați în colaborare o agendă de cercetare, în acest set de instrumente

Finanțarea R&I care integrează principiile RRI

Există diferite moduri prin care RRI poate fi încorporat într-un apel de finanțare. Primul pas este sprijinirea promovării active și echilibrate a științei către public, așa cum se face de exemplu *Fondul Național de Cercetare din Luxemburg* sau *Fundația Națională Elvețiană pentru Știință*. Următorul pas ar putea fi luarea în considerare a finanțării

Proiect

Parteneriat în exploatarea Tehnologiilor Generice Esențiale (TGE), utilizând o
PLATformă de interacțiune cu întreprinderile competitive TGE-PLAT

cod SMIS 2014+ 105623

implicării părților interesate (de exemplu, *Bioscience for the Future* din Marea Britanie). Cele mai ambițioase abordări de până acum includ criteriile sau standardele RRI în apel (de exemplu, programul olandez de inovare responsabilă) sau se concentrează asupra practicilor - proiecte și programe - în care dimensiunile procesului RRI sunt integrate cu succes pe tot parcursul procesului de cercetare și dezvoltare (de exemplu, *EFARRI*, *European Foundations Awards pentru RRI*). Este necesar să urmărim și următorii pași și să vedem ce trebuie făcut în timpul implementării proiectelor.

În timpul proiectului: promovarea RRI prin criterii și linii directoare

Pentru început să fim de acord cu abordarea holistică a RRI. Ca exemplu avem matricea de cerințe a finanțatorului RRI al proiectului *ProGReSS* care oferă o imagine de ansamblu asupra modului în care unele rezultate ale cercetării și dezvoltării (acceptabilitate etică, durabilitate și dorința societății) se pot raporta la diferite instrumente și pot apărea în diferite etape ale procesului de cercetare și dezvoltare, în funcție de strategiile de finanțare ca cele din Australia, China, UE, India, Africa de Sud și SUA. De exemplu, la primul nivel, rezultatele RRI pot funcționa ca reguli de conformitate pe care trebuie să le respecte cei care primesc finanțare, cum ar fi:

- condiție prealabilă pentru R&I pentru a obține finanțare (de exemplu, obținerea aprobării comitetului de etică, aplicarea planurilor de egalitate de gen, acceptarea practicilor echitabile de cercetare pe animale, adoptarea planurilor deschise de gestionare a datelor sau asigurarea dorinței societății);
- un set de reguli care trebuie respectate în timpul activității (de exemplu, Politica și declarația de poziție a Wellcome Trust).

În continuare trebuie avut în vedere un al doilea nivel, unde implicarea publicului devine o prioritate pentru finanțatorii care implementează rezultatele cercetării și

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect

Parteneriat în exploatarea Tehnologiilor Generice Esențiale (TGE), utilizând o
PLATformă de interacțiune cu întreprinderile competitive TGE-PLAT

cod SMIS 2014+ 105623

Inovării cu ajutorul instrumentelor de implicare publică (a se vedea, *Compass Participation*). Finanțatorii ar putea solicita, de asemenea, ca cercetătorii să desfășoare programe de consultare publică pentru a se asigura că rezultatele oricărei cercetări sau inovații vor satisface așteptările, valorile și nevoile societății.

În cele din urmă, cel de-al treilea nivel cuprinde acele programe în care rezultatele cercetării și inovării sunt ele însele un obiectiv de cercetare, cum ar fi conceptul de durabilitate (în matricea *ProGReSS* sunt mai multe țări analizate).

Astfel Premiul *European Foundations on RRI (EFARRI)*, lansat în 2015, constituie un exemplu actualizat de criterii generale de selecție privind expertiza, experiența, dimensiunile procesului și capacitatea organizațională RRI. Aceste criterii se bazează pe criteriile de calitate ale instrumentelor RRI privind practicile RRI, dar există și alte criterii și indicatori, precum cei din *Criteriile de calitate și indicatorii pentru cercetare și inovare responsabilă: învățarea din transdisciplinaritate* (https://rri-tools.eu/-/quality_criteria_library_elemt).

Următorul pas este cel de incorporare a agendelor politice RRI.

Incorporarea agendelor politice RRI

În timp ce încorporarea rezultatelor RRI în strategia de finanțare reprezintă cea mai holistică abordare, totuși nu este cea mai obișnuită. O modalitate mai comună și probabil mai simplă de a încorpora RRI într-un apel este includerea diferitelor cerințe legate de agendele de politici RRI. Finanțatorii pot găsi o mulțime de exemple și resurse pentru a-i ajuta în această privință, în special în cele trei agende politice care sunt mai normative acum:

Proiect

Parteneriat în exploatarea Tehnologiilor Generice Esențiale (TGE), utilizând o
PLATformă de interacțiune cu întreprinderile competitive TGE-PLAT

cod SMIS 2014+ 105623

- **Etica și integritatea cercetării:** responsabilitatea de a se asigura că fondurile și resursele sunt utilizate în mod optim fără nicio conduită necorespunzătoare revine cercetătorilor, comitetelor etice ale instituțiilor lor și organizațiilor de finanțare. Astfel, organismele de finanțare fac trimitere la coduri de conduită (*de exemplu, politica consiliilor de cercetare din Marea Britanie și liniile directe privind guvernarea unei bune conduite în cercetare, Codul european de conduită pentru integritatea cercetării, Concordatul universităților din Marea Britanie pentru sprijinirea integrității cercetării și examinarea etică a Comisiei Europene, și urmărirea și auditul*). Un alt exemplu este *Formarea și resursele în evaluarea eticii cercetării (TRREE)*, care oferă instruire de bază și consolidarea capacităților privind etica cercetării în domeniul sănătății.
- **Egalitatea și diversitatea de gen:** dimensiunea de gen este integrată progresiv în conținutul cercetării, așa cum este descris în setul de instrumente *Fereastra Galbenă* din RRI Toolkit. În paralel, finanțatorii rămân angajați să atragă cei mai buni potențiali candidați dintr-o populație diversă, după cum se arată, de exemplu, în planul de acțiune al Consiliului de cercetare din Regatul Unit pentru egalitate, diversitate și incluziune și condițiile de acordare a granturilor de către *Engineering and Physical Sciences Research Council's (EPSRC)* privind egalitatea și diversitate.
- **Accesul deschis:** un număr tot mai mare de scheme de finanțare încorporează cerințe pentru a spori deschiderea și transparența proceselor de cercetare și dezvoltare. Resurse utile pot fi găsite la proiectul *OpenAire* la secțiunea pentru agențiile de finanțare, sau *Pasteur4OA Toolkit* unde pot fi găsite studii de caz pentru finanțatorii cercetării, și respectiv în cadrul proiectului *MedOANET* unde pot fi găsite ghidurile pentru implementarea politicilor de acces deschis pentru organizațiile de finanțare a cercetării.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect

Parteneriat în exploatarea Tehnologiilor Generice Esențiale (TGE), utilizând o
PLATformă de interacțiune cu întreprinderile competitive TGE-PLAT

cod SMIS 2014+ 105623

Al treilea pas este cel al ajutării solicitanților pe parcursul implementării activităților

Asistența solicitanților prin ghiduri

Finanțatorii oferă, de obicei, linii directoare sau un cadru pentru a ajuta cercetătorii și inovatorii să abordeze criteriile de practică de cercetare și dezvoltare ale apelului atunci când solicită finanțare. În cazul principiilor RRI, aceasta poate include elemente precum deschiderea, comunicarea, acceptabilitatea etică, integritatea cercetării și egalitatea de gen. Exemple de aceste linii directoare sunt *Ghidurile Wellcome Trust* privind bunele practici de cercetare, *Guiding Ethical Research Practice* ale Consiliului Britanic de cercetare medicală și *Codul de bune practici de cercetare* (danez) al Fundației Lundbeck. EPSRC din Marea Britanie a adoptat un cadru pentru inovare responsabilă, care implică „procesul AREA” (Anticipați, reflectați, angajați și acționați) pentru a ajuta cercetătorii să ia în considerare problemele societale care ar putea fi implicate sau rezultate din activitatea lor. Pentru a elabora astfel de linii directoare pentru RRI, finanțatorii pot găsi, de asemenea, utile criteriile de calitate ale instrumentelor RRI privind practicile RRI și instrumentul de auto-reflecție.

Un penultima pas este după finalizarea proiectului, și anume assessing și evaluarea

După proiect: Assessing and evaluating

Schemele de finanțare diferite utilizează metode diferite pentru a **assessing** și evalua propunerile. În funcție de metoda aleasă, este posibil ca echipa de evaluare să fie formată din persoane cu diferite tipuri de expertiză:

Proiect

Parteneriat în exploatarea Tehnologiilor Generice Esențiale (TGE), utilizând o
PLATformă de interacțiune cu întreprinderile competitive TGE-PLAT

cod SMIS 2014+ 105623

- **Juriul:** Juriul ar trebui să fie compus din experți familiarizați cu conceptul RRI sau concepte similare și cu domeniul specific al cererii / propunerii. Este posibil ca instituțiile să trebuiască astfel să construiască un grup de experți RRI, sortați după disciplină, care ar putea fi contactați pentru evaluări. Dimensiunea de gen ar trebui luată în considerare în componența juriului pentru a minimiza prejudecățile de gen. Juriul poate fi implicat înainte de cercetare (selecție) și / sau după cercetare.
- **Părțile interesate / utilizatorii finali:** Părțile interesate și utilizatorii finali pot fi implicați în **assessing** sau evaluare. Cu toate acestea, pentru a evita tokenismul, este crucial să se definească în mod clar rolul lor în evaluare. De exemplu, Fundația Hart din Olanda are o Comisie pentru Calitatea Societală care evaluează impactul societal al cercetării.
- **Peer review (Evaluarea colegială):** principiile fundamentale ale evaluării colegiale sunt excelența, imparțialitatea, transparența, eficiența, confidențialitatea, caracterul adecvat scopului și considerațiile etice și de integritate, așa cum sunt descrise în Ghidul European Peer Review al Fundației Europene pentru Științe de evaluare colegială a Consiliului "Medical Research Council" din Marea Britanie. Incluzivitatea și implicarea părților interesate ar putea fi adăugate acestor principii. Prin urmare, sunt necesare criterii pentru evaluarea implicării publice (planul; utilizarea rezultatelor; publicuri diferite, inclusiv voci mai puțin ascultate; etc.).

Un pas mai departe trebuie să fie adoptarea cercetărilor și recomandări politice

Adoptarea cercetărilor și recomandări politice

Proiect

Parteneriat în exploatarea Tehnologiilor Generice Esențiale (TGE), utilizând o
PLATformă de interacțiune cu întreprinderile competitive TGE-PLAT

cod SMIS 2014+ 105623

Asimilarea cercetării include toate activitățile care facilitează și contribuie la utilizarea probelor de cercetare de către factorii de decizie politică, practicieni și alți actori de dezvoltare. Ghidul activității de cercetare a Guvernului Regatului Unit oferă sfaturi practice cu privire la modul de construire a unei interfețe de comunicații funcționale între cercetători și decidenți. De asemenea, Comisia Europeană a publicat un ghid privind comunicarea cercetării pentru elaborarea de politici bazate pe dovezi.

*Dr. Corneliu Trișcă-Rusu,
IMT București (Membru RRI Hub Bulgaria-România)*